

JURNAL

PENTRĂ PESHÎNDIREA ȘTIINȚELOR ȘI NATURALE ȘI ESAKTE, ÎN TOATE CLASELE.

BCU Cluj / Centrul de Cercetare Științifică
 de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 2.

(Anul al 3-lea)

București

15 Ianuarie, 1858.

Conținutul. Zmintirea în raportul ei cu chestiunile juridice. — Omul.

Zmintirea în raportul ei cu chestiunile juridice. (*)

Sinsuidera.

Între fantele primate de către oameni, chiar și demne de pedeansă, este și sinsuidera, adică, kindă și omă se omoară pe sine. Dar nu numai că o fantă nemorală, ci și ca și actul de zmintire, este primită actul și sidera care omul lă șrmează, în persoana sa proprie.

Să examinăm acum aceste opinii mai d'aproape:

Chestiunea: dacă sinsuidera este o fantă nemorală, o crimă keară, să nu? Această chestiune a fost desbătută de către filosofii antici cu o independență superioră; și fiindcă pentru, iarăși în kontra acestei opinii. Mai cu seamă vestita școală de filosofie numită

Stoica, era de ideeă că, sinsuidera este permisă. Argumentele lor erau că fiindă-kepe om este ștină pe viața sa și kindă se află el în împrejurări nepropice în care simte că viața a devenită pentru dînsul o sarcină de nesferită, în loc să fie o plăcere, atunci îi e permisă ca să scape d'această poziție nesportabilă. Dacă ne dăruște cine-va vrîndă lăcră și ne șrmește acest obiect, în loc să ne facă plăcere, ne face neplăcere și dăruște,

*) NOTĂ. În anul trecut n'amă putut să terminăm această chestiune foarte interesantă pentru orice omă independentă și mai cu seamă pentru șădekătorii criminale, d'aceea o vom continua acum.

oare nă ne este permisă ca să întoarcem a-
cestă dar în mîinele acheri care ni la dăruie?
Zikindăi: foarte mîndrimă pentru căna inten-
țione che ai avăti; alți dată mia fărătă mîltă
plăcere, însă nă pochi se fărătă akimă nimikă kă
achestă dar; eatău'ă înapoî. Apoi kreatoră
lămei nia dăruie vîeaga ka ză dă dă p̄chiosă,
ne băkărăm kă dînsa mi în toate zilele mîltă-
mimă kreatorămi pentru ačeasta, mi lă p̄gimă
ka să ni'ă lase înkă mîltă timă; dă dă kindă
se întimlă niște imprețiră, în care ačestă
dă dă devine, ka kătiea de Pandora în Mitologie,
din care eastă nămai sșpînări mi chemete. Kindă
fie-kare mință năoă ală esistinței noastre, în
lokă d'a adăche simțirea dăche a vîeței, ne a-
dăche niște sșferințe infernale. Kindă pazele de
lămina zilei, deștentindă-ne dimineaga, în lokă
d'a adăche în kamera inimei noastre lămina mi
veselia, din kontră servă nămai a ne arăta a-
česte kameri roale, trîste, moarte pentru oareș-
kare speranțe, stînsă d'oareș-kare nasișni
novile vivifikătoare, întorkăi ka ză kratepă de-
septă ală zăni văkană stînsă; oare să nă ne
fie permisă atănuți a ne skăpa odăte print'ăni
akă violentă mi desepăată de toate ačeste sș-
ferințe, care se p̄noeskă în toate zilele?
Apoi kreatoră lămei, p̄imindă atănuți ast-felă
din mîinele noastre înapoî, vîeaga che nia dată,
oare va fi ofensă?—

În kontra ačestoră argămente, mi mîltă
alte asemenea ințenoase, aș nă alți, alte argă-
mente p̄sternice în p̄nkțlă de vedere jăridik, mo-
rală mi religioas. Fie-kare om sočial, aș zis, în
mință kindă a intră în sočietate, a depășă, ka
să zicemă așă, vîeaga sa în t̄pșoră komăni
ală Statăi; kăci Stată lă are d̄rentă kapitală
să, vîeaga četădenioră de care trăde dăvîndă;
kăci fie-kare vîeagă p̄p̄ezintă o valoare pen-
tră Stată; așă dă dă opî-čine atăku vîeaga sa
p̄oprie, se învinovădește d'o krimă șmată
kătre Stată mi Stată lă are d̄rentă a pedensă čer-
kări de sințidepe Eată p̄nkțlă de vedere
jăridikă ală k̄estăneî.

Dă dă din p̄nkțlă de vedere morală mi
religioasă, este învedepat kă kovikționile filo-
zofioră antičii, disčiplăi parănismăi, nă potă
să fie totă ačeastă kă a'i timă lă d'akim. Pară-
nismă lă a p̄vîti vîeaga ka skopă lă feričirei.

Bibliea o p̄vîește ka o mișne p̄imîti de
čeră, d'a lăkra, a lăpta, a să băkăra mi a sș-
feri. Vîeaga este o lăptă, ză p̄svelă konti-
nălă; fie-kare om este ză soldată nășă de
mîna p̄vedinței în ačeastă bătlăie čentrală, în
lokă lă zăde i se kăvine. Apoi kămi ară fi
lăș mi kondemăniă pentru ză soldată în bă-
tlăie a p̄răsi postă lă če a čotărită čene-
rală pentru dînsă, sșb-kăvîntă kă eă n'are
în bătlăie ačeastă lokă care i se kăvine? A-
semenea este p̄șă mi kondemăniă kindă ză
omă omopîndă-se; p̄răsește într'ăni modă bio-
lentă lokă lă care i s'a čotărită din mîna p̄-
vedinței. Întorkăi p̄kăm čenerală mi mai vîne
de kăti simlă lă soldată, plană lă bătlăiei,
așă mi p̄vidința mi mîltă mai vîne de kăti
noi, che este vîne nă nămai pentru noi înșine,
či pentru toată kreăișnea. Opizontă lă vedere
noastre m̄rșintă vede de mîltă opî lăkrăre
ală-felă de kăti să desvoală ne șmă în dra-
ma čirantă a istoriei lămei. De kite opî s'a
întimlă kă ză omă s'a sokotă p̄dăte čeră
niči o speranță, kondemăniă la sșferințe p̄-
p̄etăle mi ne șmă 'i a venit vînele mi salătare
dintr'ăni lokă neamțentat; așă dă ar fi o temeră-
tate (îndrăzneală) mare a omă lă să p̄etință kă
mi mai vîne de kăti p̄vedința, să voiasă a
korăiă planărie ei print'ăni atăku violentă
așăp̄a vîeței sale. Speranța mi p̄sinașnea
sîntă dăoă stele lăčitoare care divinitatea lă a
nășă în inima omă lă sup̄e a'ă kondăche în miz-
lokă lă lavirintă lă întănekosă ală vîeței. Kindă
čeră lă moră lă noastre lămeșă, s'a întănekată
intr'ăni kă a stînsă mi ačeste dă stele lăčit-
toare în noi, atănuți sîntemă p̄dăti; p̄dăti,
čeră kă lăză sigăre, ne očeană lă vîeței, vă-
p̄rie sale întrăitate p̄in șpănă lă nasișnioră
noastre, kăpîndă ne voră înriči.—

Dă dă sîntă alte fenomene de sințidepe
mîltă mai kărioase; kăci nă sîntă efektele ză
vîețe nenopăite, či din kontra, zăni ideî fikse
saș monomania (zănițiea parăiă lă) saș zăni
pătime epedităre (de moutenipe), saș zăni
instinkt de imitașne.— În Angliea kite odăte zăni
oamenî sîntă p̄inșă d'ăni felă de melankolie
neagră nămiță «Spleen» care kondăche de mîltă
opî la sințidepe. De mîltă opî s'a găsită a-
kolo ză bogă lă snînzărată la ză Salonă lă

sъщ, plină de bogăție, dsne знă dijънă foarte delicată și copiosă. Acestă Spleen нэ provine din nenorочірі și din linsърі, чи din kontra, kîndă toate dorințele omълăі і s'aș implinіtă în kîtă n'a mai pъmasă niчи o dorință în această viață; atъnчи viața a pеrdătă pentръ dînsălă toate fermețile sale, și devine nеsșportabilе. Întoamă preкъм чine-ва a mîncată preа mълă, нэ poate sъ vazъ niчи o mîncare; asemenea și kîndă чine-ва a голітă пахарълă пльчеріloră, devine obosită. Eată o instrъkциune de filosofia моралъ че ne daș aceste sîнchіderі. Dară și în Franția, нзмърълă sîнchіderloră e destăлă de mare, preкъмă arată знă onă алă D-лăі Lisle despre sîнchіdъріle în Franția, care onă eraș koponate de кътре Академіа de Medіcіnă în Franția. Acestă onă este foarte inавъдītă în обсерваціоні крїоасе și instrъktive în крестізна сіпечіderей прекъмă ва жздека лекторълă din челе зрмътоаре notiе, care ле амă impromtată d'аколо.

«În Franția s'a întimplată de ла авълă 1836 нінъ ла 1852, sșma de 52, 126 sîнchіzі, adeкъ знăлă peste алтăлă 3066 ne анă. Totă această statistікă arată къ нзмърълă sîнchіderloră креште în Franția din анă în анă маі мълă. În nordăлă Franціей este паркъ, patria sîнchіderloră; къчи жмътате sșma a sîнchіderloră din Franціа, pевіне ла partea nordăлăі ей. Ші ne kîndă în sđđлă Franціей s'întimplă o sîнchіdere întръ 20,457 de oamenі, în ostă s'întimplă зна întрe 13,855 și în nord дѣжа, întрe 6483 локіtorі. Dară în тоатъ Franția, орашълă Paris окънъ рапгълă d'întііș în рапортълă sîнchіderloră. Апоі în алте църі але Езропей, челă маі пзун нзмърă de sîнchіderей are Pссіа (знă pentръ 49,182 локіtorі) ne зрмъ віне Австріа (знă pentръ 20,900 локіtorі) ne зрмъ Прссіа (знă pentръ 14,404 локіtorі). Аша dară s'arată impрежрареа ремаркабілă къ, къ kітă o царъ este маі чівілізатъ, къ атітă нзмърълă sîнchіderloră креште маі мълă întр'insa. Acestă резълтатă statistікă este аналогă ачелъіа care arată къ, къ kітă o царъ este маі чівілізатъ, къ атітă нзмърълă зmіntіdіloră креште маі мълă întр'insa. Ші întр'адевърă актăлă sîнchіderей, în челе маі мълте казърі, нэ poate sъ fie pривітă алтă felă de kітă знă актă de зmіntіре; къчи тревзе

ка вр'о idee фиксă sъ fie devenітă întр'atіта domіtoare și kovішutoare în sфpa іntelіgenței omълăі, ка sъ поатă бірăі птернікълă іnstіktă de пъстрареа și ізбірей віецей, care патра а іnspirată în opі-че fiіnțe іnsșlegіte, și маі къ seamă în omă. Маі ла вале о sъ vedemă знеле есемпле foarte крїоасе, care провеазъ această idee.

Totă tabelеле statistіche аș проватă къ niчи klima niчи diferіte staціоні (іmpъріле) але анълăі, n'aș вр'о іnflъіngъ mare assură нзмърълăі sîнchіdіloră; o іnflъіngъ маі mare are бірста; къчи de ла бірста de 10 нінъ ла 40 de anі, креште меpeș пропорцізна sîнchіderей, de аколо skade іnchetă нінъ ла бірста de 80 de anі. Чеа маі mare parte a sîнchіdіloră se зрмеазъ în бірста de мизлокă a omълăі. Інсъ în іmpъріле moderne, s'a арътатă o adъoціpe mare întрe sîнchіdereа ла kopіі; adeкъ ла kopіі маі miчи de kіt 16 anі, este акъм de шante opі маі мълă de kіt nainte; ла тінері de 16—20, de 12 opі маі мълă de kітă nainte къ 30 de anі.

Челевръл medіk Esquirol зиче: «Шні тінері врпнд sъ се'омоаре, аș лъsat skpisoape ла пъріндіloră, în care се vaітă къ іаș fьkътă nenopочігі d'îndăі o бнъ edъkаціune; алді тінері блестem ne Dъmнеzeș și лъмеа în momentăлă sîнchіderей. Амă възтă, зиче елă, doі тінері d'o бірстă de 21 de anі; аміндоі s'aș консакратă каріерей utіinгеі, și аміндоі s'aș omopітă къ авърі de кървъні, fiіndă-къ o піеș театралă care аș komуssă, n'a плькътă. Знă вліатă тінерă de 13 anі, s'a snіnzpată și а лъsat o skpisoape în крре зиче: „іnіma mea o dъръeskă лăі Rousseau; dară kopулă meș, пьmіntăлăі». Знă алтă вліатă de 12 anі, s'a snіnzpată fiіndă-къ n'a pрііmită o notă бнъ de кътре знă profesopă; іарă знă алтă вліатă mікă osіndіlă sъ pemіe sіngърă іnkіsă întр'o челълă kіte-ва ore, л'aș гъсітă аколо ne зрмъ морă; s'a snіnzpată de nekaz.» Че лекціune mare kopрindă aceste пзгіне pп-dърі pentръ ачей care се іnстрчінезă къ edъkацізна тінеріloră!

În рапортълă секселорă, гъсімă: къ ла сексълă maskulin, нзмърълă sîнchіdіloră e de 4 opі маі mare de kітă ла сексълă feminin. Епочеле віецей челе маі еспъse sîнchіderей ла семее, sіntă ачееа de ла 14 нінъ ла 20 și de

ла 40 пінъ ла 50 de ані.— Унѣ лѣкрь remar- кабилѣ este кѣ интре чеї kondemnaцї ла о инкїсоаре пентрѣ тоатѣ вїеаца (їn Bagnos din Fran- чїа) се араѣ пѣдїнѣ синѣчїдепе.

О импрецїзаре іарѣшї remarкабилѣ este кѣ мїзлоачеле интревїнгате пентрѣ синѣчїдепе сїнтѣ їn џенере дѣне вїрста индївїдѣлї. Кїндѣ копїї саѣ їнерїї се синѣчїдѣ, се спїнѣхрѣ; оа- менїї де вїрста вѣнї, се їмѣшкѣ саѣ кѣ се о- трѣвекѣ, шї вѣтрїнїї іарѣ се спїнѣхрѣ; іарѣ фе- меїле, орї кѣ се спїнѣхрѣ орї кѣ сѣ се омоаре кѣ авѣрї де кѣрѣнї аїрїншї. Este крїосѣ, зїче аїторѣлѣ, д'а ведеа, кѣ аїлѣ песте аїлѣ, ре- лацїзнеа їнтре ачесте дїферїте фелѣрї де мордї, рѣмїне тотѣ ачееа. Asta адевереазѣ іарѣ ле- деа псмітѣ а псмерїлорѣ марї.

Каззеле синѣчїдерїлорѣ псмерате прїн D. Lisle сїнтѣ челе хрмѣтоаре: їn рїндѣлѣ д'їнїїѣ фїгрееазѣ змїнтїпеа, пѣ хрмѣ вїне сѣферїнгеле фїзїче, пѣ хрмѣ неїпорочїрїле каснїче, даторїїле кѣ неїосїбілїтатеа де а плѣтї, сѣрѣчїеа, вецїеа, пѣр- тареа реа, хнѣ десрѣсїѣ пентрѣ вїеацѣ шї патїма аїторѣлї, каре este хна дїн каззеле челе маї рапї але синѣчїдепеї. Акѣм амандї їншеладї, се консолѣ шї пѣ се маї омоарѣ.

Їn капїтѣлѣлѣ деспре синѣчїдепеа продѣсѣ прїн змїнтїпе, гѣсїмѣ челе хрмѣтоаре есемпле крїоасе де синѣчїдепе неволѣнтарѣ (фѣрѣ во- їнцѣ). Унѣ омѣ дескїде фееаїстра дїн казѣлѣ алѣ доїлеа алѣ касеї шї се арѣнкѣ жосѣ їн вїлцѣ; їнсѣ п'а мѣрїтѣ шї кїндѣ 'лѣ а їнтрєбатѣ де че а фѣкѣтѣ ачєаста, а рѣспѣнсѣ кѣ 'ш'а їмацїнатѣ кѣ дескїде хша шї кѣзїндѣ жосѣ, ч'а їмацїнатѣ кѣ се погоарѣ пѣ скарѣ. Унѣ алѣлѣ с'арѣнкѣ іарѣ жосѣ дїн казѣлѣ їналѣ шї рѣне хнѣ пїчїорѣ; їнтрєбатѣ дѣне казѣа ачестеї акцїєнї, елѣ рѣс- пѣнде: амѣ азїтѣ хнѣ гласѣ черескѣ каре 'мї зїчеа „вїнѣ ла мїне фїлѣлѣ меѣ шї шезї лїнгѣ мїне.“ Унѣ алѣ їнѣрѣ 'шї їмацїнѣ кѣ е кѣ- павїлѣ шї кѣ ва fı pedensїѣ, апої ка сѣ скане д'ачєастѣ педєанѣ, елѣ а хотѣрїтѣ сѣ се омоаре прїн немїнкаре. Тоате сїлїнгеле интревїнгате д'а скѣпа д'ачєастѣ моарте терївїлѣ, аѣ fostѣ задарнїче. Унѣ чїсмарѣ їn Venecїа аїлме: Matéo Lovat, крѣчїїндѣ-се, ш'а фѣкѣтѣ фелѣрїмї де рѣнї мортале, зїкїндѣ кѣ а фѣкѣтѣ ачєаста «fїїндѣ-кѣ 'ї а порѣнчїтѣ аша Дѣмнезеѣ їнсшї». Їn џенере, синѣчїдерїле дїн казѣа есалацїєнїї

relїcїoase сїнтѣ рапї їn Franчїеа ка шї їn Angлїеа.

Sїнєчїдерїле продѣсе дїн казѣа сѣрѣчїеї сїнтѣ dese. Унѣ омѣ с'арѣнкѣ їn рїлѣлѣ Seїna ла Парїс шї се 'неакѣ; їn вѣзєнарѣл лѣї аѣ гѣсїт о скрїсоаре їn каре зїче, кѣ елѣ кїндѣ ера бо- ратѣ, а трѣїтѣ вїне кѣ соцїеа шї фелеле саїе; пѣ хрмѣ кїндѣ а скѣпѣтатѣ, кеарѣ famїліеа са її аѣ їнкїсѣ хша шї пѣ л'а лѣсатѣ сѣ їнтре їn казѣ.— Асемєнеа а фѣкѣтѣ їn Германїеа нантеа кїдї- ва ані, сїмцїчїєне маре кѣ моартеа хнѣї конте хнѣрєскѣ, vestїтѣ їn лїтературѣ шї їсторїеа па- трїеї саїе, каре с'а оморїтѣ арѣнкїндѣ-се їн- тр'хнѣ лакѣ елѣ їмпрехнѣ кѣ fata са хнїкѣ, пѣ- маї fїїндѣ-кѣ п'а авѣїл мїзлоаче де трѣїтѣ!

Сїнтѣ нїште змїнтїрї пѣмїте Hallucїnatiune (Hallucїnations) їn каре оаменїї 'шї їмацїнѣ кѣ вѣдѣ чева, де шї пѣ esїстѣ нїчї хнѣ обїектѣ де ведепе саѣ кѣ ї се паре кѣ аїдѣ чева, де шї пѣ скоате нїмїнеа нїчї хнѣ гласѣ. Оаменїї каре аѣ асемєнеа смїнтїпе, сїнтѣ алѣ-мїнтерелеа оа- менїї їнделєнцї; їнсѣ сїнтѣ прїншї д'о їдеє фїксѣ (грєшїтѣ) їn рапортѣлѣ ачестеї вїзїєнї (vedenїї) саѣ азїрї. Асемєнеа Hallucїnatiunї поате сѣ продѣкѣ шї синѣчїдепеа. Сїнтѣ хнеле есем- пле крїоасе. Їнтр'хнѣ орашѣ маре їn Franчїа а трѣї хнѣ medїкѣ foapte окѣпатѣ шї foapte стїматѣ де тоатѣ лѣмеа; трѣїа вїне кѣ соцїеа, абеа шї хнѣ феїорѣ плѣкѣтѣ; їнтр'хнѣ кѣвїнтѣ: тоатѣ лѣмеа зїчеа кѣ ачестѣ medїкѣ este foapte фєрїчїтѣ. Їнтр'о демїнеацѣ 'лѣ а гѣсїтѣ їn ка- мєра са спїнѣхрѣтѣ шї пѣ масѣ о скрїсоаре, їn каре фаче діата лѣї кѣ чеа маї маре їнделєн- чїєне; їнсѣ фѣрѣ сѣ помєнєаскѣ чева де казѣа неїпорочїтѣ, каре 'лѣ а аїлѣлѣ супе а хрма ачєст артѣ терївїлѣ. Тоатѣ лѣмеа ера їn мїраре; дарѣ хнѣ medїкѣ колєгѣ а венїтѣ шї а еспїкатѣ а- чєастѣ проблемѣ. Морѣлѣ а венїтѣ адеє-орї ла елѣ шї л'а консѣлатѣ пентрѣ о патїмѣ крї- оасѣ, каре арє: адекѣ ї се паре прєтїїндєнеа хнѣ- мерѣ кѣ о вакѣ неарѣрѣ foapte хрїтѣ ла ведепе, сѣ нантеа лѣї; 'ї а шї-зїсѣ: «ачєастѣ vedenїє 'мї девїне дїн зї їn зї маї де несѣ- фєрїтѣ.» Ачєастѣ vedenїє 'ї а хрїтѣ вїеаца шї 'лѣ а аїлѣлѣ ла сїнєчїдепе.

Унѣ аїлєкѣтѣ к'хнѣ пѣме маре, трѣїндѣ їn тоате кондїцїєнїле хнєї esїстїнѣ фєрїчїте, се сїмте їндатѣ прїнс д'о асемєнеа Hallucїnatiune вїзарѣ,

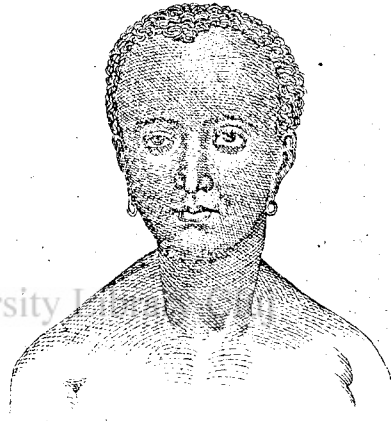
adekь znde merce, maї kь seamъ la balъpї шї алъ adъnape, i sъ nape kъ naintea лѣи sъ o pi-sikъ neagrъ шї se zїтъ la dїnsъl kъ okїi sъї in-fokaцї. Aчeastъ vizїsne л'а kъsнитъ kїцї-ва anї шї л'а inтpїstatъ mълтѣ. Darъ dъne kїцї-ва anї, inтp'o zi a dїspъpъїѣ. Eлъ s'a bъkъpатъ mълтѣ kpeзїndѣ kъ a скъпатъ pentpъ totъ-d'аsna d'a-чeastъ vedenie neплъкътъ; insъ eatъ kъ, peste kїte-ва timъѣ inтp'o dїmineaцъ kїndѣ se скълъ,

kъ inкpemeheалъ vде: kъ in локълъ pisїcheї, sъ zпѣ skeletъ de zпѣ omъ mortъ, lъ insocemte pretstїndenea шї пъ'лъ ласъ nїчї zпѣ minътѣ. Aчeastъ vizїsne opъїлъ, пї a amapїтѣ vieaца in-тp'atїta fъkїndъ'o kъ totъl de nessferїтъ, in kїт s'a omopїтѣ. O skrїsoape лъsatъ de dїnsъл шї skrї-sъ kъ toatъ limpezїrea їncелепчъneї, deskrїe ачesta sъferїncеле sale шї kъzъa sineчїderїї. (Ba зpма).

Omълъ.

II. Pасeлe (soїspїлe) oameneшї.

3

Rasa Aethiopică.

Barbat.

Femea.

Omълъ este o fiїncъ partїkъларъ ne пъ-mїntѣ. Tїпълъ saъ tїnapeлъ omълъї, este zпїкъ in totъ pегнълъ animalъ. Kъ toate ачeastea, keap шї inтpe oamenї гъsimъ dїferїte forme saъ fi-гъpї. Keapъ inтpe noї Eзpopenїї гъsimъ, kъ zпъl пъ seamъ kъ алълъ. In rapopтълъ пъpълї, zпїї aъ пъpъl бъланъ, алцїї neгръ saъ kastanїѣ. Darъ in rapopтълъ okїлopъ гъsimъ o dїferїncъ inkъ mълтѣ maї mare; kъчї sїntъ zпїї kъ okїї kъnpъї, алцїї kъ okїї verzї, iarъ алцїї kъ okїї

albastpїї saъ oakemї saъ neгрїї kъpатъ. Aчeste карактере deosebескъ keapъ попълїї zпїї din алцїї, шї este їndestълъ a face, ka sъ пъtemъ kъnoаштe patria zпъї omъ. Чїне s. e. vъzїndѣ pentpъ inтїїa oapъ zпѣ omъ kъ пелеa чева oakешъ saъ бътїndѣ in галбенъ, kъ пъpъ neгръ, kъ okїї oakemї, пъ va rїчї kъ ачesta тpeбъe sъ fie zпѣ italian, saъ spanїol saъ franчез din sъдъl Fran-чeї, saъ romїnъ, adekъ zпълъ din fїї Romeї an-тїche; ne kїndѣ vъzїndѣ zпѣ алъ omъ kъ o пeлo

алъ ши финъ, къ пъръ въланъ ши къ окії ал-
бастриі, де сиръ ва зиче къ аре нainteа лѣ опі зн
германъ, опі знъ англезъ, опі оландезъ, опі зн
сфедіанъ, адекъ знлѣ дін десченденуі ачесті
попълѣ прімітивъ стлватікѣ, даръ вігъросъ, каре
а пълълітѣ neste Roma анткѣ, а дъръмато. ши
с'а пълълітѣ в локѣ не троплѣ чівілізацїоні! Ін
ченере, тоді попълітѣ че локъскѣ в климеле
пордиче, фрїгъроасе. ащ пъръ вълан сащ рошіор
лнрѣ ши некредѣ ши окії къ о колоаре дес-
кістѣ (s. e. Ръші), не кіндѣ попълітѣ каре локъ-
скѣ в климеле мерідонале ши калде ащ п-
рлѣ перъ, де млате опі скъртѣ ши кредѣ ши
окії к'о колоаре інкістѣ.

Este o импрецїзаре крїоасѣ: тоді попълітѣ
къ пърлѣ въланъ ши окії д'о колоаре дескістѣ,
сінтѣ в исторїеа зманїтѣеі маї тинерї, де кітѣ
ачеї къ пъръ перъ ши къ окії к'о колоаре ін-
кістѣ. Негрешїтѣ къ соїлѣ Романїорѣ este мѣл
маї векїтѣ де кітѣ соїлѣ германїорѣ сащ алѣ
рѣшіорѣ. Кіндѣ чеї д'інтїїтѣ еращ знъ пополѣ в
плїна чівілізацїоне, чеї д'алѣ доїлеа еращ інкъ
ніште опдії барбаре. Еї вїне; о импрецїзаре
аналогаъ гъсімѣ ши в рапортлѣ дїференцїорѣ
де колорї ла омѣлѣ індівїдзлѣ, в дїферїтеле
вїрсте але сале. Кеарѣ ла попълітѣ къ пърлѣ
перъ, гъсімѣ къ конїї лорѣ ащ пърлѣ въланъ.
Чїне мерѣе s. e. ла ної в сате, vede къ тоді
конїї ащ пърлѣ въланї ши тоді оаменїї марї ащ
пърѣ оакешѣ; паркѣ леѣеа къ лнцїмеа вїеѣеі
fache не омѣлѣ маї оакешѣ, се рапортѣ нѣ нѣ-
маї ла індівїде, чї ши ла попълѣлѣ інтерѣ; къ
кітѣ знъ попълѣ е маї вѣтрїнѣ, къ атїлѣ е маї
оакешѣ. Ачестѣ леѣеа о vedemѣ кеарѣ аплїкатѣ
ла дїферїте нацїонї, каре локъскѣ дїферїте кон-
тенте але пѣмїнтлѣлї. Este кѣноскѣтѣ къ інтре
тоате контїентеле дїн емїсфера векїтѣ, Европа а
fostѣ локзїтѣ д'оаменї маї типїтѣ де кітѣ тоате
челе-лалте. Апої тотѣ д'о датѣ vedemѣ нѣмаї
в Европа попълітѣ въланї, не кіндѣ нїчї в Asia
нїчї Африка, н'ащ асеменеа попълітѣ.— Генералї-
татеа ачестеї леѣеа, este іntepesantѣ сѣв дїферїте
пѣнкте де vedepe.

Інсѣ тоате ачесте дїферїнге нѣ сінтѣ нїмїкѣ
не лнгрѣ дїферїнга каре о гъсімѣ інтре оаменїї
де дїферїте Rase.

Аїчї треѣеа сѣ дѣмѣ о idee деспре ачееа
че ва сѣ зїкѣ Raza.

În Istoriea natură, oamenii de științe
impartă toate ființele naturii în diferite grupe
sau adeseori sau clase. Întocmai cămă zicemă
în limba bulgară: clasa câtare d'oamenii și clasa
câtare, аша ши в штіинцѣ зичемѣ класа къtare
d'animale ши класа къtare. Ачесте се нѣмїте
clasificăцине. Гърѣ класификацїоне, нѣ е шті-
инца натрлѣ; къчї нѣштрлѣ ковїршїторѣ алѣ
обїектелорѣ натреї, не арѣ ті амѣїтѣ. Întocmai
кїнд інтрѣ чїне-ва інтрѣзн magazin сащ о одае вnde
тоате мобїеле сінтѣ нѣсе в десордїнѣ ши о а-
mestекѣтърѣ, се сїмте паркѣ амеїтѣ; не кіндѣ
спїрїтлѣ сѣв е одїнїтѣ ши сїмте о плѣчере а
інтра інтр'о одае вnde мобїеле сінтѣ аранцїате
зна лнгрѣ ала дѣне кѣвїнцѣ. Аша este ши в
Natură. Сѣ дѣмѣ аїчї нѣнтрѣ есплїкацїоне, о
idee de metodѣ класификацїонї. Сѣ нѣе чїне-
ва нainteа знвї сколарѣ о неатрѣ, знъ trandafirѣ,
знъ крапѣ, знъ шарпе, о гїпнѣ, знъ боѣ, знъ
калѣ, знъ мѣгарѣ, знъ кїїне де чїобанѣ ши знъ
копоїс (кїїне де вїнатѣ), ши сѣї зичемѣ: eatѣ
къ тоате ачесте дїферїте обїекте есїстѣ; прїн зртаре
сінтѣ тоате нїште «ființe» дарѣ інтре ачесте fi-
ințe, neatra нѣ крешїе нїчї нѣ се імѣлѣште
дїн сїне; ної с'о таї в зече вѣкѣї ши тотѣ ва
рѣмїне неатрѣ, не кіндѣ ла челе-лалте нѣмїте
обїекте vezї къ крескѣ, се імѣлѣскѣ ши нѣ ної
сѣ ле таїе в дїферїте вѣкѣї гърѣ сѣ ле прѣ-
пѣдешї; де ачееа vezї вїне къ неатра este о
ființe къ тотлѣ deosebїтѣ де челе-лалте, де а-
чееа зичемѣ къ неатра este о *ființe epstă, ne-
organїкă*, fiindѣ-къ н'аре organe, нїчї frânze,
нїчї flori, нїчї пїчїоаре, нїчї капѣ; не кіндѣ челе
лалте обїекте: trandafirлѣ, краплѣ, шарпеле
ш. ч. л. fiindѣ-къ ащ дїферїте organe прїн каре
се нѣтрескѣ, дїн сїнешї крескѣ ши сѣ імѣлѣскѣ,
се нѣмескѣ *ființele organїкă*. Darѣ eatѣ, кон-
тїнѣтѣмѣ, кеарѣ інтре ființele organїкă, знеле н'ащ
simпїрї нїчї нѣ тотѣ сѣ се мїшче дїн локѣ (пре-
кѣмѣ trandafirлѣ) не кіндѣ краплѣ, шарпеле,
боѣлѣ ш. ч. л. sїмтѣ преа вїне кіндѣ ле вѣтемѣ
ши fră; де ачееа зичемѣ къ trandafirлѣ, де ши
este інтре ființele organїкă, інсѣ este несѣлѣ-
їтѣ, не кіндѣ тоате animale сінтѣ *ființe ins-
flecїte*. Eatѣ къ амѣ ашезатѣ в Natură треї
марї секцїонї нѣмїте *pernспї* каре конпрїде *per-
nлă minerală* (пїетре сащ ființe neorganїкă),
pernлă vegetală (plante сащ ființele organїкă

darǎ neinsǎflegite) și pегnǎlǎ animalǎ (saǎ fi-
inǎcele organice insǎflegite). Ne a pǎmas акѣм
a klasa inǎ animalele care le avemǎ paintea
noastrǎ; кѣчї e inbedepatǎ кѣ este o maї mare
diferinǎțǎ inǎtr'ǎnǎlǎ kpaǎlǎ și ǎnǎlǎ kalǎ, de kiǎlǎ
inǎtr'ǎnǎlǎ kalǎ și mǎgarǎ. De aчeea kontinǎțmǎ
și zїchemǎ: inǎtre aчeste diferite animale, ǎnele
aǎ sǎnǎce pеche, trǎesкǎ inǎ anǎ, nǎ pǎsǎflǎ prin
plǎmǎni și aǎ notǎtoare; asta o nǎmimǎ klasa
neutilorǎ la care aparǎține și kpaǎlǎ; ne kǎnd
șarpеле, de mi are și el sǎnǎce pеche insǎ trǎ-
ește ne ǎskatǎ și pеsǎflǎ prin plǎmǎni; de a-
чeea aparǎține la klasa țipitoarelorǎ saǎ pе-
tiliilorǎ. Darǎ gǎina are sǎnǎce kalǎlǎ ka și
boǎlǎ, kiǎnele, kalǎlǎ ш. ч. л. Insǎ gǎina nǎ
naște nǎi viї, чї oaș, n'are țipe dar are arini;
de aчeea aparǎține la klasa paserilorǎ ne kǎndǎ
boǎlǎ, kalǎlǎ, mǎgarǎlǎ și kiǎnele naskǎ nǎi
viї, care 'ї nǎpresкǎ кѣ lanțe din țipele lorǎ,
de aчeia sǎnt koprinși inǎ klasa nǎmitǎ mamiferilor
saǎ pǎrtǎtoarelorǎ de țipe. Keapǎ inǎ pǎrtǎțǎ
aчesteї klase, e inbedepatǎ кѣ este o diferinǎțǎ
maї mare inǎtre ǎnǎlǎ kalǎ și mǎgarǎ de kiǎlǎ
inǎtr'ǎnǎlǎ kalǎ și kiǎne; de aчeea inǎ pǎrtǎțǎ
aчesteї klase de mamifere amețmǎ diferite
ordǎne adeкѣ ordinǎlǎ animalorǎ karpivoare
care aǎ dețete la ničicare inǎ care e koprinșǎ
kiǎnele și animalele miǎkǎtoare de iarǎ, care
aǎ kopite; darǎ inǎtre челе dǎne ǎrște, ǎnele
pǎmeгǎ (boǎlǎ) și altele nǎ pǎmeгǎ (kalǎ și
mǎgarǎ); de aчeea amețmǎ keapǎ inǎtre anima-
lele кѣ kopite, diferite țenspї și zїchemǎ țensǎ
boǎlǎ și țensǎlǎ kalǎlǎ. Darǎ keapǎ inǎtre kalǎ
și mǎgarǎ esiste diferinǎțǎ mare; almiǎtrelea
nǎ s'arǎ fi vǎlatǎ ǎni кѣ „'ї-a fǎrștǎ din kalǎ,
mǎgarǎ”; de aчeea keapǎ și inǎ țensǎlǎ kalǎlǎ
amețmǎ diferite snețe adeкѣ snețe de kalǎ și
snețe de mǎgarǎ. Darǎ keapǎ și inǎtre kaї, e-
siste diferinǎțǎ mari. Чe imense diferinǎțe in
toate inǎțdișarea și kǎnǎțțile sale, este inǎtre
ǎn kal de nouțe de la noi, și ǎn kal arabeskǎ
saǎ englezeskǎ; de aчeea amețmǎ keapǎ inǎtre
snețele de kaї diferite pase (soișpї) adeкѣ: kaї
arabeshї, englezeshї, ш ч. л.

Eaț кѣ amǎ aǎnșǎ la idee de pase. Am
plekatǎ de la vǎrșlǎ klasifikaționeї adeкѣ de
la ideeа „ființe” și amǎ aǎnșǎ la baza ei,
adeкѣ la pasǎ. Aičї ni se prezintǎ o çirkom-

stanțǎ remarcabilǎ, desemnatǎ keapǎ din mi-
națpеї; adeкѣ toate animalele care sǎntǎ de
doș diferite țenspї, nǎ se impresnǎ ničї odatǎ
și nǎ prodskǎ ničї odatǎ nsї S. e. ničї odatǎ
impresnarca ǎnǎlǎ boș și kalǎ, saǎ ǎnǎlǎ kalǎ кѣ
kiǎne saǎ porкǎ, nǎ va prodǎce ničїkǎ și toate
ideele pоnǎlare kǎndǎ naște vǎrșnǎlǎ vїdelǎ кѣ
kapa de porкǎ, kǎndǎ zїkǎ: asta provїne d'o a-
mestekǎțǎpǎ de porкǎ saǎ de kiǎne кѣ vaka, sǎntǎ
niște idei țrenițe și basme; кѣчї boǎlǎ, kiǎ-
nele și porкǎlǎ sǎntǎ de diferite țenspї d'ani-
male. Doș animale dinǎtr'ǎnǎlǎ țensǎ, insǎ de
doș diferite snețe, impresnǎnds-se, prodskǎ; dar
nsǎlǎ lorǎ nǎnai e prodskǎțǎ; de aчeea ve-
demǎ кѣ kalǎ și mǎgarǎlǎ impresnǎnds-se,
prodskǎ ǎnǎlǎ katǎpǎ, darǎ katǎpǎlǎ nǎmaї e pro-
dskǎțǎ vǎ, este stepnǎ inǎ țeneraționea a doa. In
fine: doș animale de diferite pase impresnǎ-
nds-se, prodskǎ și nsї lorǎ sǎntǎ prodskǎțibile
inǎ toate țeneraționele; de aчeea sǎntemǎ inǎ stape
prin amestekǎțǎpǎ de doș diferite pase, a pro-
dǎce o pasǎ nǎoș. Pasa stimatǎ de kaї engle-
zeshї este prodskǎțǎ prin amestekarea de pasa
de armasapї arabeshї кѣ iene de Meklemǎpǎrǎ.
De aчeea kaї englezeshї impresnǎlǎ fǎrșsețea
și izțeala kǎlorǎ arabeshї кѣ mǎrșimea trǎpǎ-
lǎ a kǎlorǎ din nordǎlǎ țermaniei. Melțime
de pase de kiǎni și de oi care esiste akǎmǎ,
iarǎ aǎ provenițǎ de amestekǎțǎpǎ saǎ kǎvǎia-
mentǎlǎ paselorǎ.

Totǎ aчeastǎ țețe domnește și la pasa
d'oamenї. De și toate fǎrșpǎ Arapǎlǎ (raça
aethiopica) este кѣ totǎlǎ diferițǎ de aчeea a
Ekroneilorǎ (raça Caucasica); insǎ inçerkǎțpїle
aǎ arǎtatǎ кѣ, kǎvǎtorїle inǎtre aчeste diferite
pase, aǎ prodǎș kǎni nǎmїțї Kreolї, care aǎ
nǎține țpme de pasa nearpǎ; aчeshї kreolї sǎnt
iarǎ prodskǎțivi, fǎrș sǎlǎpmitǎ. Eaț кѣ dife-
rite fелǎpї de oamenї чe esiste ne pǎmїnǎțǎ, nǎ
konstitǎse diferite snețe, чї nǎmaї diferite pase.
Este provatǎ кѣ, toțї oamenї sǎntǎ adevǎratǎ
fpațї și dǎkѣ o konsiderațione soçialǎ impedeкѣ
diferite «mezalianțe», Națpǎ nǎ utie de ničї
o mezalianțǎ; nentpǎ dinsa toțї oamenї poate
sǎ se kǎvǎtoareaskǎ ǎni кѣ alçїї.

Națpalistїї imparte țensǎlǎ ǎmanǎ inǎ natpǎ
pase țpmtǎtoare adeкѣ in pasa kaskazїkǎ (albǎ),
pasa amerїkanǎ (koloarea d'aramǎ), pasa etionїkǎ

